

N:o 29.

Ank. till Riksd. Kansli d. 23 Febr. 1869, kl. 4 e. m.

Utlåtande, angående Riksgälds-kontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1868 års riksdag.

(R. A.)

Efter erhållna remisser å Riksdagens år 1868 församlade Revisorers Berättelse om granskningen af Riksgälds-kontorets tillstånd och förvaltning, har Stats-Utskottet genomgått denna till trycket befordrade och bland Kamrarnes ledamöter utdelade berättelse samt tagit under närmare öfvervägande de omständigheter och förhållanden, hvilka föranledt särskilda framställningar eller yttranden af Revisorerna, hvarförutan Utskottet, för verkställandet af den i 39 § Riksdags-ordningen omförmälda granskning af Riksgälds-kontorets tillstånd och förvaltning, genomläst de protokoll, som hos Fullmäktige blifvit förda till och med den 19 sistlidne Januari, då Fullmäktige afgifvo den berättelse till innevarande Riksdag, som finnes bifogad Stats-Utskottets Memorial N:o 1; och får Utskottet nu afgifva yttrande öfver hvad Revisorerna i ett eller annat hänseende erinrat och föreslagit samt hvad vid den af Utskottet till sistnämnda tid fortsatta granskningen af Riksgälds-kontorets förvaltning i öfrigt förekommit.

1:o.

Angående verkställandet af sistlidne Riksdags beslut om förändring af bokföringssättet vid Riksgälds-kontoret.

(Rev.-Ber. sid. 60. Fullm. Utl. sid. 111, 112).

Efter anförande af sednaste Riksdags beslut om jernvägsbyggnadsmödlens och de fonderade statslårens redovisande i sagde hufvudbok, och den i samman-Bih. till Riksd. Prot. 1869. 4 Saml. 1 Afd. 14 Häft.

hang dermed meddelade föreskriften att det belopp, 3,329,638 R:dr 21 öre, som i 1866 års särskilda redogörelse öfver jernvägsbyggnadsmedlen fanns upptaget såsom skuld öfver tillgång, skulle uti 1867 års räkenskaper afskrifvas, hafva Revisorerne (sid. 60) erinrat, att någon afskrifning af detta saldo dock ej egt rum i hufvudbokens kapitalkonto. Deremot hade Riksgälds-kontorets i 1867 års hufvudbok inbalanserade fordran, 11,434,466 R:dr 8 öre, för Kontoret ålagda, genom de upplånade medlen icke ersatta utbetalningar till jernvägars anläggande, "utgått ur samma hufvudbok, derigenom att den mot berörda fordran svarande skuld uti redogörelsen öfver jernvägsbyggnadsmedlen äfven blifvit till hufvudboken öfverflyttad." Således hade "å ena sidan. Riksdagens beslut angående omförmälda afskrifning icke formellt verkställt samt, å andra sidan, en utslutning ur räkenskaperna egt rum, som uti Riksdagens beslut icke uttalats"; men då Riksdagen icke föreskrifvit, hvilken eller hvilka bland de i ofvannämnda saldo ingående särskilda skuldposterna skulle afskrifvas, och Riksdagen syntes hafva åsyftat att, sedan Riksgälds-kontorets samtliga tillgångar och skulder blifvit sammanförda i en och samma räkning, det icke vidare skulle behöfva genom räkenskaperna ådagaläggas, huru stor del af de för jernvägsbyggnaderna anvisade medlen anskaffats genom upplåning, samt huru mycket för sådant ändamål kunde behöfva ytterligare upplånas, och då det iakttagna bokföringssättet icke i någon mån inverkat på saldot af Riksgälds-kontorets tillgångar och skulder, — hade Revisorerne ansett sig endast böra detsamma omförmåla.

För att ådagalägga öfverensstämmelsen mellan den af sednaste Riksdag meddelade föreskrift i afseende på ofvanberörda, såsom skuld öfver tillgång, vid 1866 års slut balanserade summans afskrifning och det sätt, hvarpå denna afskrifning skett i Riksgälds-kontorets hufvudbok för år 1867, hafva Fullnågtige, uti sitt öfver revisionsberättelsen afgifna utlåtande, anfört, att då, för åstadkommande af den önskade öfversikten i räkenskapsföringen inom Riksgälds-kontoret samt underlåtande af öfversigten öfver Kontorets hela verkliga ställning, vid nämnda riksdag beslöts, att de dittills förda särskilda räkenskaperna öfver Riksgälds-kontorets upptagna fonderade lån och deraf föranledda liqvider samt de för jernvägsanläggningarna anvisade medel skulle upphöra och Riksgälds-kontorets hufvudbok från och med år 1867 jemväl innefatta redovisning för dessa lån samt de derigenom anskaffade medlen och deras användande, så måste, i anseende till detta förändrade bokföringssätt, åtskilliga förut i de särskilda redogörelserna såsom skulder eller fordringar upptagna poster derifrån öfverföras till sjelfva hufvudboken. Vid verkställigheten häraf hade ansetts riktigast och lämpligast, att uti 1867 års hufvudbok tillägga ett nytt konto med benämning "tillkommen ingående balans", hvilket konto innefattade öfvergången från de särskilda redogörelserna till hufvudbokens kapitalräkning. Genom detta tillagda konto, hvars slutsummor på så väl debet- som creditsidan upptogs i kapitalräkningen, kunde sistnämnda räkning redan i 1867 års hufvudbok erhålla den uppställning och förenkling, som med beslutet om det förändrade bokföringssättet åsyftades, och som, enligt samma beslut, skall för de kommande åren bibehållas. Då nu den i Riksdagens af Revisorerne åberopade föreskrift angifna summan 3,329,638 R:dr 21 öre finnes uti sagda konto under rubriken "kapitalräkningen" afförd såsom "afskrifning jemlikt 1868 års Riksdags beslut", och då denna sålunda afskrifna summa, enligt hvad i räkenskaperna uttryckligen angäfvades, just utgjorde det belopp, som uti särskilda redogörelsen för de upplånta jernvägsbyggnadsmedlen vid 1866 års slut upptogs såsom skuld utöfver tillgång, hade ifrå-

gavarande afskrifning således äfven "formelt" verkstälts, med noggrannt iakttagande af den derom meddelade föreskriften.

Beträffande åter den i det särskilda balanskontot bland tillkomna skulder upptagna summa, 11,434,406 R:dr 8 öre, som i 1866 års hufvudbok utbalanserats såsom oersatt förskott till utförande af Statens jernvägsarbeten, och hvilken, enligt Revisorernes yttrande, skulle vara "ur räkenskaperna utesluten", fastän i Riksdagens beslut någon sådan utslutning icke vore uttalad, hafva Fullmäktige erinrat, att, sedan redogörelsen för de medel, som blifvit till jernvägsbyggnaderna upplänta, intagits i Riksgälds-kontorets hufvudbok, måste deraf blifva en gifven följd, att de förut med enahanda belopp bland tillgångarne i denna hufvudbok och bland skulderna i den särskilda redogörelsen uppförda förskotten till Statens jernvägsbyggnader icke vidare skulle i den sammanslagna räkenskapen upptagas samt der fortfarande in- och utbalanseras både såsom skuld och tillgång.

Stats-Utskottet, som anser hvad Fullmäktige sålunda upplyst, klart ådagalägga, att sistlidna Riksdags föreskrifter rörande förändring af bokföringssättet vid Riksgälds-kontoret blifvit i ofvanberörda hänseenden noggrannt iaktagna, hemställer det Riksdagen måtte förklara

att Revisorernes ifrågavarande framställning icke till någon åtgärd föranleder.

2:o.

Angående arfvoden, som af Fullmäktige blifvit anvisade för tillsynen öfver arbeten i Riksdagens hus.

(Rev. Ber. sid. 79. Fullm. Utl. sid. 112.)

I sammanhang med uppgifvandet af kostnaderna för den verkställda påbyggnaden och förändrade inredningen af Riksdagens tvänne numera sammanbyggda hus, hafva Revisorerne fäst uppmärksamheten derpå, att den Fullmäktig och den tjänsteman vid Riksgälds-kontoret, hvilka haft tillsynen öfver dessa byggnads- och inredningsarbeten samt därför år 1867 tilldelats särskilda arfvoden, äfven blifvit för sina vidare bestyr med förbättrandet och förändrandet af de nyligen fullbordade arbetena ersatta genom dem ytterligare år 1868 tillerkända arfvoden.

I afseende på de omständigheter och förhållanden, som föranledt Fullmäktiges i berörda hänseende fattade beslut, hafva Fullmäktige uti sitt utlåtande (sid. 112, 113) upplyst, att sedan de efter 1865 och 1866 års riksdag började arbetena för påbyggnadet och förändrandet af ofvannämnda tvänne hus blifvit fullbordade och framställning till 1867 års riksdags Stats-Utskott skett om en lämplig vedergällning åt Kapitenen *C. G. Hierta* och Kommissarien *O. Arehn* för dem uppdragna bestyr vid dessa arbetens utförande, hade Stats-Utskottet (i skrifvelse af den 5 Mars 1867) förklaradt, att det tillkomme Fullmäktige att bestämma och, i likhet med andra kostnader för samma arbetens verkställande, utbetala den godtgörelse, hvaraf bemälda personer till följd af deras erhållna uppdrag gjort sig förtjente. På grund af detta förklarande hade en sådan vedergällning för dem kort derefter blifvit af Fullmäktige bestämd. Härvid hade naturligtvis endast afsetts det upp-

drag, om hvars godtgörande fråga då var. Sedermera hade Fullmäktige, enligt derom vid sistnämnda riksdag fattade särskilda beslut, fått sig ålagdt att, jemte verkställandet af återstående kompletteringsarbeten uti sagda hus, låta vidtaga erforderliga och ändamålsenliga ansedda förändringar i afseende på uppvärmningen och ventilationen samt belysningen inom de lokaler derstädes, som af Kamrarne begagnas. Enär det vid utförandet af dessa arbeten samt vid de undersökningar, som enligt Riksdagens föreskrift borde anställas innan desamma företoges, ansågs nödvändigt, att någon byggnadskunnig person, på hvars erfarenhet och insigter Fullmäktige kunde förlita sig, och under hvars oafbrutna tillsyn och ledning ifrågavarande arbeten skulle utföras, fick denna tillsyn och ledning samt dermed hörande bestyr sig uppdragna, och då en sådan person fanns att tillgå bland Fullmäktige, hade Fullmäktige desto heldre ansett sig böra anmoda honom åtaga sig detta uppdrag, som han icke blott egde fullständig kännedom om både det förut begagnade uppvärmnings- och ventilationssättet och de dermed förenade olägenheter, som genom de beslutade förändringarne borde afhjelpas, utan ock städse vore i tillfälle att med öfrige Fullmäktige samråda och, enligt deras fattade beslut, meddela erforderliga föreskrifter rörande arbetenas ändamålsenliga utförande. Då de tidsödande särskilda bestyr, hvilka således uppdrogos åt Kapiten *Hierta*, ingalunda kunde hänföras till hans åliggande såsom Fullmäktig, måste han, sedan detta uppdrag blifvit omsorgsfullt fullgjordt, anses hafva för detsamma gjort sig väl förtjent af någon särskild vedergällning; hvadan öfrige Fullmäktige funnit sig, i öfverensstämmelse med Stats-Utskottets ofvan omförmälda förklarande, böra tilldela Herr *Hierta* afvensom Kommissarien *Arehn*, hvars biträde han vid det erhållna uppdragets mottagande sig förbehållit, de arfvoden, hvilkas belopp Revisorerne i sin berättelse uppgifvit.

För bedömande af förevarande fråga anser sig Stats-Utskottet böra här återgifva innehållet af 33 § i det under den 15 Maj 1867 för Riksgälds-kontoret utfärdade reglemente. Denna § föreskrifver, att, sedan den beslutade påbyggnaden och förändringen af de för Kamrarnes och Utskottens sammankomster m. m. upplåtna hus under år 1866 blifvit utförd, borde då ännu återstående kompletteringsarbeten under sommaren 1867 verkställas, så att Riksdagens hus såväl till sitt yttre som inre blefvo försatt i fullt ändamålsenligt skick, dertill jemväl hörde, att Fullmäktige, efter det husets murar under sommaren hunnit genomtorka, borde under påföljande höst (1867) låta anställa ytterligare undersökningar i afseende på den der anbringade uppvärmnings- och ventilationsapparats fortsatta begagnande i Kamrarne och sedermera låta vidtaga sådana förändringar i densamma, som kunde finnas erforderliga och ändamålsenliga för afhjelpandet af de i afseende å uppvärmningens och ventilationen förhandenvarande olägenheter; och borde de därför erforderliga utgifter af Riksgälds-kontorets tillgångar bestridas. Vid sådant förhållande och då de af Fullmäktige i början af 1868 bestämde arfvoden för ofvanbenämnde personers under år 1867 hafda bestyr med kompletteringsarbetenas verkställande samt värme- och ventilationsapparaternas äfvensom gasbelysningens förändring, på sätt Fullmäktige jemväl erinrat, föranledts af ett åt dem lemnadt alldeles nytt uppdrag, hvilket tillkommit efter den tid godtgörelsen för deras intill början af 1867 års riksdag hafda bestyr med Riksdagshusets påbyggnad och förändrade inredning i Mars månad sistnämnde år bestämdes, anser Stats-Utskottet, som finner hvad af Fullmäktige i ofvanberörda hänseende blifvit anfördt, innefatta gil-

tiga skäl för deras ifrågavarande beslut, sig böra hemställa, att Revisorernes framställning icke må till någon åtgärd föranleda.

3:o.

Angående behållningen af trafikinkomsterna å Statens jernvägar.

(Rev. Ber. sid. 81—85. Fullm. Utl. sid. 113.)

Sedan Rikets Ständer uti underdånig skrifvelse af den 19 Juni 1866 anhallit, att Kongl. Maj:t täcktes förståndiga vederbörande att, så snart räkenskaperna öfver trafiken å Statens jernvägar för hvarje månad hunnit afslutas, så att behållningen för månaden kunde uppgifvas, ofördröjligen till Riksgälds-kontoret leverera det månadligen uppkommande öfverskottet å trafikinkomsterna, under förbehåll att, i händelse utgifterna för rörelsen och jernvägarnes underhåll någon månad icke af inkomsterna betäcktes, den uppkommande bristen må, uppå vederbörlig requi-sition, af Riksgälds-kontorets tillgångar ersättas, har Kongl. Maj:t, enligt nådigt Bref till Fullmäktige af den 5 Oktober 1866, funnit godt på det sätt bifalla denna underdåniga hemställan att, jemte det under Januari och Februari månader 1867 skulle till Riksgälds-kontoret levereras den behållning å trafikinkomsterna, som för år 1866 kunde vara disponibel, Styrelsen sedermera vid hvarje månads slut, och således i Mars för nästföregångna Januari, successive borde öfverlemna till nämnda Kontor, i jemna tusental Riksdaler, den enahanda behållning, som för motsvarande månad förefunnos, med förbehåll att, derest under någon månad det skulle visa sig att de utgifter, som af Styrelsen skulle bestridas, icke motsvarades af innehafvande disponibla medel, erforderligt belopp af Riksgälds-kontoret omedelbart till Styrelsen på dess requi-sition utbetalades.

Åberopande detta Kongl. Bref har Styrelsen för Statens jernvägstrafik, enligt hvad Revisorerne (sid. 81) upplyst, i särskilda poster under Februari med Maj månader år 1867 till Riksgälds-kontoret *utaf trafikinkomsten för år 1866* levererat tillhoppa R:mt 712,120: 11.
utgörande sammanräknade behållningen vid 1866 års slut af samma års trafikinkomster.

Utaf den år 1867 uppkomna trafikbehållningen, uppgående till en summa af R:mt 1,068,581: 62.
hafva under år 1867 blifvit till Riksgälds-kontoret inbetalda endast R:dr 487,879: 89.
samt under Januari—September månader 1868 „ 500,000: — „ 987,879: 89.

så att vid den tid revisionsförrättningen afslutades, återstodo R:mt 80,701: 73.

Revisorerne, som funnit dessa förhållanden särdeles anmärkningsvärda, hafva derpå fästat Riksdagens uppmärksamhet, i hvilket afseende Revisorerne erinrat: att, hvad först anginge den *under år 1866 uppkomna behållningen*, hvilken skolat under Januari och Februari 1867 aflomnas, levereringen deraf icke skett förr än un-

der Februari, Mars, April och Maj månader och hade ej heller förr än i sistnämnda månad någon uppgift blifvit lemnad om det belopp, hvartill sagde behållning uppgått. Vidkommande derefter *behållningen af 1867 års trafikinkomster*, hvilken det skall ålegat Styrelsen att för hvarje månad, sedan två månader förflutit, leverera till Riksgälds-kontoret, så aflemnades den under Januari uppkomna behållningen på samma gång som behållningen för Februari eller icke förr än den 31 Maj, hvarefter all leverering upphörde till Oktober månad, då den åter vidtog och fortsattes under påföljande November och December månader samma år samt Januari—April och September 1868. Ehuru vid medlens aflemnande någon upplysning icke hade meddelats, under hvilken månad desamma såsom behållning uppkommit, framginge dock af sedermera lemnade uppgifter att dessa levereringar skett långt efter de tider, då desamma bort verkställas. Sedan Styrelsen först uti skrifvelse till Fullmäktige af den 31 Maj 1867 uppgifvit behållningen för Januari och Februari månader samma år, hade Fullmäktige icke erhållit något meddelande angående behållningarne för Mars, April, Maj och Juni månader förr än den 11 September, då ett sammandrag af Statens jernvägstrafiks månadtliga bokslut för årets första hälft aflemnades. Under den sednare hälften af samma år hade ett sådant sammandrag för hvarje månad regelbundet blifvit Fullmäktige tillstådt, utvisande beloppet af trafikinkomsterna samt af drift- och underhållskostnaderna äfvensom det efter dessas bestridande uppkomna öfverskott; hvarjemte Styrelsen i Mars 1868 aflemnade sammandrag af månadtliga bokslutet för hela året 1867 och en kontokurant mellan Riksgälds-kontoret och Statens jernvägstrafik rörande öfverskottet för meranämnda år, upptagande äfven 1866 års behållning. Hvad slutligen anginge *behållningen af trafikinkomsterna under år 1868*, hade Trafikstyrelsen, såsom ofvan är nämnt, intill slutet af revisionstiden helt och hållit underlåtit all leverering deraf, ehuru Styrelsen uppgifvit densamma under första halfåret utgöra 501,711 R:dr 44 öre.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hafva Revisorerna ansett sig böra anmärka, dels att uppgift å den för hvarje månad uppkomna behållningen icke alltid i vederbörlig ordning kommit Fullmäktige tillhanda, dels ock att denna behållning icke blifvit inom föreskrifven tid till Riksgälds-kontoret aflemnad, samt slutligen att till en del all leverering deraf uteblifvit, hvilket sistnämnda förhållande syntes Revisorerna så mycket mera anmärkningsvärdt, som Styrelsen i alla händelser bort aflemla den behållning, hvilken den sjelf uppgifvit komma Riksgälds-kontoret till godo. Revisorerna hafva derjemte funnit sig böra fästa Riksdagens uppmärksamhet derpå, att Styrelsen, till förökande af materialier och inventarier samt till nya byggnader och anläggningar, användt största delen af det uppkomna öfverskottet å trafikinkomsterna. Någon rättighet dertill hade Revisorerna icke kunnat finna vara Styrelsen medgifven, hvarken uti 1866 års Riksdags beslut eller det ofvan anförda Kongl. Brevet den 5 Oktober 1866 eller i Kongl. Maj:ts den 30 December 1862 aflåtna nådiga Skrifvelse till chefen för Styrelsen öfver Statens jernvägstrafik angående Styrelsens organisation och verksamhet, uti hvilken skrifvelse endast omnämndes vidmagthållandet af banorna jemte dertill hörande byggnader äfvensom ordnandet af trafiken och hvad dermed eger sammanhang. Vid fråga åter om nybyggnader och nya anskaffningar ansågo Revisorerna, att, då sådana funnits behöfliga, framställning derom till Riksdagen bort hafva skett för anvisande af dertill erforderliga medel. Revisorerna hade således icke kunnat finna annat an, att

då öfverskottet för år 1867 utgjort	R:dr 2,366,150: 26.
och för Januari—Juni 1868	„ 1,190,166: 25.
och från sammanlagda beloppet	R:dr 3,556,316: 51.
afdroges hvad deraf blifvit till Riksgälds-kontoret aflemnadt, eller	„ 987,879: 89.
det derefter återstående beloppet	R:dr 2,568,436: 62.

bort, i enlighet med de af Kongl. Maj:t och Riksdagen meddelade föreskrifter, af Styrelsen till Riksgälds-kontoret levereras; och hafva Revisorerna slutligen förklarar sig icke kunna undertrycka den åsigt, att Fullmäktige af här anmärkta förhållanden bort finna sig föranlättna att derom hos Kongl. Maj:t göra underdånig anmälan.

Till bemötande af hvad sålunda blifvit anfördt i fråga om Fullmäktiges befohlenhet att göra en med denna åsigt öfverensstämmande framställning till Kongl. Maj:t, hafva Fullmäktige endast yttrat, att det, enligt Fullmäktiges uppfattning, icke tillkomme Fullmäktige i Riksgälds-kontoret att hålla hand deröfver att de föreskrifter Kongl. Maj:t utfärdat varda af vederbörande embetsmyndigheter iakttagna.

Jemte det Stats-Utskottet anser sig böra upplysa, att, enligt hvad Fullmäktige uti sin till innevarande Riksdag afgifna berättelse (sid. 17) anmält, under Oktober och December månader sistlidet samt Januari månad innevarande år utaf behållna trafikmedlen blifvit till Riksgälds-kontoret levererade tillhoppa 700,000 R:dr, nemligen dels den ofvan uppgifna återstoden för år 1867 R:dr 80,701: 73. dels i afräkning å 1868 års trafikmedel „ 619,298: 27. får Utskottet tillkännagifva, att Utskottet visserligen delar Revisorernes åsigt derom, att Fullmäktige bort af de utaf Revisorerna anmärkta omständigheter hafva funnit sig föranlättna att derom hos Kongl. Maj:t göra underdånig anmälan. Som likväl den behållning, som från och med innevarande år uppkommer af trafiken å Statens jernvägar, icke skall ingå till Riksgälds-kontoret, utan kommer att levereras till Statskontoret, samt någon föreskrift till Fullmäktige att för framtiden tillse det de i oförmälda hänsende gifna föreskrifter varda behörigen iakttagna således icke torde vara af behovet påkallad, anser sig Utskottet böra hemställa, att Revisorernes ifrågavarande anmärkning icke må till någon åtgärd föranleda.

4:o.

Angående bokföring af Postassuransfonden.

(Rev. Ber. sid. 85.)

I afseende på bokföringen af den så kallade *Postassuransfonden* hafva Revisorerna föreslagit, att de från Kongl. Postverket till Riksgälds-kontoret öfverlemnade räntebärande obligationer, af hvilka fonden utgöres, måtte i Riksgälds-kontorets räkenskaper bokföras såväl till sitt nominela värde, som till det pris, för hvilket de blifvit af Postverket uppköpta.

Som, enligt hvad Stats-Utskottet inhemtat, Fullmäktige redan lemnat föreskrift om ifrågavarande obligationers bokföring i öfverensstämmelse med Revisorernes berörda förslag, hemställer Utskottet,

att Riksdagen må låta härvid bero.

5:o.

Angående Borås—Herrljunga jernvägsaktiebolags reservfond.

(Rev. Ber. sid. 85, 86. Fullm. Utl. sid. 113.)

Beträffande den reservfond, som Borås jernvägs-aktiebolag, med afseende å dess utaf allmänna medel erhållna lån för jernvägsanläggningen mellan Borås och Herrljunga, fått sig ålagdt särskildt afsätta samt, utan sammanblandning med bolagets öfriga tillgångar, förränta och redovisa, hafva Revisorerne (sid. 86) erinrat, att det af den till Fullmäktige under Revisorernes sammanvaro inkomna berättelsen om revisionen af nämnda bolags räkenskaper för år 1867 icke visade sig, huruvida bolaget behörigen iakttagit hvad Riksdagen i afseende på denna fonds särskilda afsättande, förräntande och redovisning föreskrifvit.

Med anledning häraf hafva Fullmäktige, under erinran att det ombud, som, tilldess omförmälda lån blifvit återbetaldt, bör deltaga i granskningen af Borås jernvägsaktiebolags förvaltning och räkenskaper, icke utses af Fullmäktige och att det således icke tillkomme dem att meddela detta ombud någon föreskrift eller anmärkning i afseende på fullgörandet af dess erhållna uppdrag eller innehållet af den derom afgifna berättelsen, uti sitt afgifna utlåtande (sid. 114) tillkännagifvit att de, rörande förevarande fråga, icke egt vidtaga annan åtgärd, än den till Kongl. Maj:t af Fullmäktige, medelst derom aflåten underdånig skrifvelse, framförda anhållan, att de ombud, som äro utsedda till deltagande i de årliga revisionerna af meranämnda bolags räkenskaper, måtte förstädigast att hädanefter noga tillse och i revisionsberättelserna uppgifva, huruvida och på hvad sätt de rörande den särskilda afsättningen och förräntningen af bolagets reservfond meddelade föreskrifter blifvit iakttagna.

Stats-Utskottet, som anser någon annan åtgärd än den Fullmäktige i ofvanberörde hänseende redan vidtagit, icke för närvarande erforderlig, hemställer, att Riksdagen må dervid låta bero.

6:o.

Angående inteckning för de till enskilda jernvägsanläggningar beviljade lån.

(Rev. Ber. sid. 86, 87. Fullm. Utl. sid. 114—116.)

För att åt Riksgälds-kontoret bereda förmänsrätt framför möjligen varande eller blifvande andra fordringsegare hos de enskilda jernvägsbolag, åt hvilka lån blifvit från Riksgälds-kontoret anvisade, hafva Revisorerne hemställt, att, sedan den jord, som för jernvägarnes anläggning varit erforderlig, blifvit af bolagen behörigen exproprierad, eller på annat sätt dem lagligen tillvunnen samt befriad från densamma möjligen förut vidhäftande inteckningar, denna jord, med derå varande jernvägar och hvad dertill hörer, måtte intecknas såsom säkerhet för ej mindre uppfyllandet

fyllandet af derom afslutade kontrakt, än ock de från Riksgälds-kontoret erhållna låneunderstöd.

På sätt Revisorerna upplyst har, bland villkoren för tillgodonjutande af de lån, Rikets Ständer beviljat för enskilda jernvägsanläggningar, blifvit föreskrifvet, dels att, sedan jernvägen blifvit på föreskrifvet sätt och inom bestämd tid fullbordad, densamma med hvad dertill hörer, bör utgöra säkerhet för det beviljade lånets återbetalning, dels att vederbörande jernvägsbolag ega rättighet att efter gällande lag och författningar till sig lösa och med eganderätt besitta enskilda personer och korporationer tillhörig jord, som för jernvägen erfordras, hvilken jord dock ej får för bolagets skuld intecknas, dels att, om jernvägsanläggningen skulle under arbetstiden öfvergifvas, eller om jernvägen efter dess fullbordande icke så underhålles, att den framgent kan begagnas, eller om betalningsskyldigheten för det erhållna lånet icke skulle kunna af bolaget fullgöras, jernvägen kommer att hemfalla till Staten.

Det synes väl, som skulle dessa stadganden i viss mån stå i strid mot hvarandra, enär, å ena sidan, jernvägarne med allt hvad dertill hörer blifvit förskrifna såsom säkerhet så väl för lånens återbetalning, som för jernvägarnes framtida underhållande i begagneligt skick, men, å den andra, det blifvit stadgad, att den jord, som för jernvägarnes anläggning inlöses, ej får för bolagets skuld intecknas. Som det likväl synes uppenbart, att med sistnämnda förbud mot jordens intecknande endast afses att förekomma, det större eller mindre del af den jord, som för jernvägsanläggning blifvit inköpt, må häfta för skuld, och såmedelst förminska Statens förmånsrätt till jernvägen, torde ock deraf följa, att något förbud för Staten att för sin fordran vinna inteckning i jernvägsanläggningen i sin helhet desto mindre förefinnes, som alla de ifrågavarande skuldförbindelserna uttryckligen innehålla att, sedan jernvägen blifvit behörigen fullbordad, densamma, med allt hvad dertill hörer, skall utgöra säkerhet för lånesummans återbetalning. Vid sådant förhållande lär Riksgälds-kontorets Styrelse icke böra anses förhindrad att söka vid vederbörlig domstol vinna inteckningssäkerhet i bolagets fasta egendom med hvad dertill hörer, helst det torde få antagas, att de flesta bolagen skola medgifva inteckningsmeddelande för Statens fordran samt det icke lär kunna bestridas, att, om inteckning för annan bolagets gäld sökes, densamma enligt nu gällande inteckningslag kan och måste, äfven mot gäldenärens bestridande, af domstol beviljas, utan afseende å det förbud mot intecknandet, som omförmäles i Riksgälds-kontorets reglemente samt i de med de särskilda jernvägsbolagen afslutade kontrakten. Utskottet får alltså, med hufvudsakligt biträdande af Revisorernas framställning, föreslå

att Fullmäktige i Riksgälds-kontoret må få sig ålagdt att dels från vederbörande jernvägsbolag, som från Riksgälds-kontoret erhållit lån, låta infordra behöriga intyg derom att jord, som för jernvägsanläggningen, med hvad dertill hörer, varit erforderlig och af sådant bolag eges, blifvit befriad från densamma förut vidhäftande inteckning, dels söka att till säkerhet för uppfyllandet af de för lån åt sådana bolag till Riksgälds-kontoret utfärdade skuldförbindelser, erhålla inteckning i den jord, med derå anlagda jernvägar och öfriga tillhörigheter, som af bolagen eges.

7:o.

Angående statsbidraget för rensnings- och kanalarbeten i Lule elf.

(Rev. Ber. sid. 87, 88. Fullm. Utl. sid. 116.)

I anledning af Revisorernas framställning (sid. 87, 88), i fråga om det från Riksgälds-kontoret utbetalda statsbidraget för verkställande af nödiga rensningar i Lule elf samt anläggande af kanaler med lutande planer förbi Hedens och Ede forssar, hafva Fullmäktige (sid. 116) erinrat om det uti kontraktet rörande dessa arbeten intagna förbehåll, att, derest arbetena icke fullbordades inom därför bestämd tid, det ankomme på Kongl. Maj:t att återfordra hvad af anslaget uppburits att till Riksgälds-kontoret inbetalas inom den tid Kongl. Maj:t pröfvar skäligt bestämma; och hafva Fullmäktige derjemte anmält att de, med åberopande af detta stadgande, hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t måtte bestämma den tid, inom hvilken det lyftade anslagsbeloppet, 500,000 R:dr, skall till Riksgälds-kontoret återbetalas.

Då Stats-Utskottet, lika med Fullmäktige, anser någon annan eller vidare åtgärd i det af Revisorerna angifna syftemål icke kunna af Fullmäktige vidtagas, innan de erhållit underrättelse om Kongl. Maj:ts i anledning af nu omförmälda framställning fattade beslut, hemställer Utskottet,

att Riksdagen måtte vid hvad sålunda i denna sak blifvit åtgjordt låta bero.

8:o.

Angående anvisandet af ekeskogsmedel för iståndsättande af Wisingsborgs kungsgårds hamn.

(Rev. Ber. sid. 89, 90.)

Under förmålan att ekeplanteringskassans till Riksgälds-kontoret aflämnade och derstädes innestående medel, enligt Rikets Ständers vid riksdagarne 1828—1830 samt 1844 och 1845 fattade och i de för Riksgälds-kontoret då och sedermera utfärdade reglementen intagna beslut, icke blifvit anvisade till annat ändamål, än bestridandet af kostnader för ekeplanteringsansläggning och underhåll, hafva Revisorerna ansett sig böra anmäla, att de vid läsning af Fullmäktiges protokoll inhemtat, att, sedan Kongl. Maj:t under den 29 November 1867, till bestridande af kostnaden för iståndsättandet af Wisingsborgs kungsgårds hamn, utaf nämnde medel anvisat en summa af högst 900 R:dr, som den 11 sistlidne Juni från Riksgälds-kontoret utbetalts, så hade, enligt nådigt Bref af den 4 derpåföljde Juli, ett belopp af 9,300 R:dr blifvit till utgående af samma kassa anvisadt till Skogsstyrelsens disposition för tillbyggnad och förbättring af nämnda hamn, hvilket belopp, enligt hvad Utskottet inhemtat, under sistlidne Januari månad jemväl blifvit från Riksgälds-kontoret utgifvet.

Då de uti Riksgälds-kontoret inestående så kallade ekeskogsmedlen äro ställda till Kongl. Maj:ts disposition, finner Utskottet ostridigt att Fullmäktige bort, på sätt som skett, uppå requisition utbetala ofvanberörda utaf Kongl. Maj:ts anvisade summor; och då Utskottet anser det anmälda förhållandet i öfrigt vara af beskaffenhet att icke nu föranleda någon framställning om åtgärd från Riksdagens sida, hemställer Utskottet,

att Riksdagen måtte vid den af Revisorerna i ofvanberörde hänseende gjorda anmälan låta bero.

9:o.

Angående bokföringen af Hjelmare och Strömsholms kanalers reparationsfonder.

(Rev. Ber. sid. 90. Fullm. Utl. sid. 116, 117.)

Sedan Fullmäktige i Riksgälds-kontoret under sistförflutna riksdag hos Stats-Utskottet hemställt, huruvida icke den för Hjelmare kanal och slussverks framtida underhållande afsedda, både bland tillgångarne och skulderna i Riksgälds-kontorets hufvudbok till samma belopp upptagna, fond borde ur denna räkenskap afföras, när nämnda fond, bestående af säkerhetshandlingar, hvilka Riksgälds-kontoret, utan någon kapital- och räntebetalingsskyldighet, till förvarande emottagit, lika litet som Strömsholms kanal och slussverks i dylika handlingar äfven hos Riksgälds-kontoret deponerade, men icke bokförda reparationsfond, kunde betraktas såsom någon detta Kontors tillgång eller skuld, beslöt Riksdagen, med bifall till Stats-Utskottet i 3:dje punkten af dess den 5 Mars 1868 afgifna Utlåtande N:o 43, att förstberörda i Riksgälds-kontoret afsatta fond finge ur Kontorets räkenskaper afskrifvas, dock under fortfarande skyldighet för Riksgälds-kontoret att förvara icke allenast de fonden tillhörande säkerhetshandlingar, som redan blifvit dit aflemnade, än ock dem, som i stadgad ordning ytterligare blifvit till Kontoret afgifna.

Då likväl de ofvannämnda tvänne fonder tillhörande obligationer och skuldförbindelser blifvit till Riksgälds-kontoret aflemnade, för att derstädes förvaras, och Kontoret således för desamma har redovisningsskyldighet, hafva Revisorerna yttrat den åsigt att de belopp, hvartill dessa fonder uppgå, borde i detta verks räkenskaper inom linien upptagas.

Med afseende på ofvanberörda, i fråga om bokföringen af Hjelmare kanalverks underhållsfond, vid sistlidne riksdag fattade beslut samt, när samma förhållande, som föranledt detta beslut, förekomme beträffande Strömsholms kanals reparationsfond, hafva Fullmäktige, under erinran att ingendera af dessa fonder af Riksgälds-kontorets Styrelse förvaltas, förklarar sig icke kunna instämma uti Revisorernas i ämnet gjorda framställning; hvaremot Fullmäktige, på det att kändom om ifrågavarande tvänne fonders belopp och beskaffenheten af deras till Riksgälds-kontoret aflemnade värdepapper må vid kommande revisioner med lätthet kunna vinnas, föreskrifvit, att öfver dessa handlingar uppgjorda och vederbörligen fortsatta förteckningar skola hädanefter biläggas Riksgälds-kontorets hufvudbok.

Stats-Utskottet gillar för sin del de af Fullmäktige i denna fråga yttrade åsigtter och meddelade föreskrifter, samt hemställer alltså, att Revisorernas framställning om ifrågavarande fonders upptagande inom linien i Riksgälds-kontorets räkenskaper icke må af Riksdagen bifallas.

10:o.

Angående värden af Riksgälds-kontoret tillhöriga räntebärande obligationer och andra löpande förbindelser.

(Rev. Ber. sid. 94. Fullm. Utl. sid. 117—119.)

I sammanhang med anmälan om verkställd inventering af de handlingar, som förvaras i Riksgälds-kontorets Kommissariats kassahvalf, hafva Revisorerna för Riksdagen tillkännagifvit, att de fästat Fullmäktiges uppmärksamhet på lämpligheten och ändamålsenligheten deraf, att Riksgälds-kontoret tillhöriga eller dit aflemnade obligationer med tillhörande räntekuponer samt lånehandlingar af löpande egenskap, som för Kontorets dagliga rörelse icke behöfva vara att tillgå för Kommissariatet, ställdes under Fullmäktiges egen vård.

Derjemte hafva Revisorerna, enligt hvad Fullmäktige i sitt utlåtande (sid. 117) anmält, i afseende på verkställigheten af en sådan förändrad vård af ifrågavarande obligationer och handlingar föreslagit, att Fullmäktige måtte tillse, huruvida icke lämplig plats för ett brandfritt, till dessa obligationers och handlingars förvarande afsedt hvalf kunde beredas inom den af Fullmäktige begagnade lokal i Riksgälds-kontorets hus samt anmodat Fullmäktige att i sådant fall föga anstalt om ett dylikt hvalfs uppförande.

Med tillkännagifvande att Fullmäktige ansåge en sådan öfverflyttning eller rättare delning af värden öfver de hos Riksgälds-kontoret förvarade obligationer samt låne- och säkerhetshandlingar, som Revisorerna förordat, hvarken vara lämplig eller ändamålsenlig, hafva Fullmäktige förklarat sig vara af den öfvertygelse, att den ifrågaställda förändringen uti det hittills stadgade förfaringssättet vid vårdandet af alla detta verks obligationer och handlingar icke borde vidtagas. Enligt den i 138 § af 1868 års reglemente för Riksgälds-kontoret återopade tjänstgöringsordning, hade Kontorets Kommissariat sig ålagdt att iakttaga den med värden af Kontorets låne- och säkerhetshandlingar förenade s. k. "låncvigilans". Ett sådant åliggande måste också alltid vara förenadt med skyldigheten att vederbörligen förvara och vårda dylika handlingar. Skulle, såsom Revisorerna föreslagit, Fullmäktige hädanefter öfvertaga värden af Riksgälds-kontoret tillhöriga lånehandlingar utaf löpande egenskap, komme följaktligen äfven ansvarigheten för behörigt iakttagande af den i afseende på dessa handlingar erforderliga "vigilans" att på Fullmäktige öfverflyttas, fastän utöfvandet deraf och den dermed förenade ansvarsskyldighet syntes föga öfverenstämma med naturen och beskaffenheten af de uppdrag och åligganden, som tilhöra den vid hvarje riksdag utsedda och således numera årligen ombytliga styrelsen öfver Riksgälds-kontoret. Alltsedan Kommissariatet inrättades hade alla skuldförbindelser för de vid riksdagarna beviljade och från Riksgälds-kontoret

kontoret utgifna lån jemte sådana förbindelser tillhörande säkerhetshandlingar, utan afseende å deras mer eller mindre löpande egenskap, blifvit från Fullmäktige, i den mån de beviljade lånen utbekommit, öfverlemnade till Kommissariatet, för att under dess vård förvaras. Likaledes hade Kommissariatet för samma ändamål fått mottaga låne- och säkerhetshandlingarne för alla tid efter annan till Riksgälds-kontoret aflemnade fonder och medel. Då vid 1840 och 1841 års riksdag åt Fullmäktige uppdrogs att genom uppköp eller belåning af räntebärande obligationer hålla allmänna rörelsen tillhanda och förränta den för Riksgälds-kontorets förestående utgifter icke erforderliga kontanta behållning, så hade väl under flera år de för dessa ändamål uppköpta eller belånade obligationerna äfvensom skuldförbindelserna för de utlånade medlen blifvit förvarade i samma kassakista, deruti Rikets Ständers anordning å det s. k. stora kreditivet samt några andra under Fullmäktiges egen vård befintliga handlingar voro nedlagda, till hvilken kista nycklarna innehades af fyra bland Fullmäktige jemte Fullmäktiges sekreterare; men i sammanhang med andra förslag om förenkling af förvaltningsbestyren vid Riksgälds-kontoret väcktes, i början af år 1855, fråga och fattades beslut om ett förändradt förvaringssätt för berörda obligationer och lånhandlingar. Enligt detta beslut samt då meddelade, sedermera tillämpade föreskrifter, äro dessa handlingar öfverlemnade till de tre kommissarierna samt Riksgälds-kontorets ombudsman äfvensom kassabokhållaren, för att af dem, under gemensam ansvarighet för de mottagna obligationernas behöriga vårdande, förvaras i en uti Kommissariatets brandfria kassahvalf insatt kista, till hvilken hvar och en af bemälda fem tjänstemän har sin egen nyckel. Vid hvarje tillfälle, då handlingar framtagas ur eller inläggas uti sagde kassakista, skall sådant i ett särskildt af en bland nyckelvårdarne fördt protokoll antecknas; hvarförutan Riksgälds-kontorets sekreterare, på grund af Fullmäktiges protokoller och Kommissariatets kassarapporter samt andra till Fullmäktige inkomna uppgifter, förer en på Fullmäktiges sessionsbord alltid tillgänglig anteckningslista öfver de i denna kassakista inlagda obligationer och öfriga handlingar; börande dessa minst en gång om året af Fullmäktige inventeras. Till förklarande af anledningarne till och skälen för den sålunda beslutade förändringen i det förut iakttagna förvaringssättet för de obligationer och handlingar, hvarom då var fråga, anförde Fullmäktige uti sitt i anledning af 1855 års revisionsberättelse till Rikets Ständer afgifna utlåtande blaud annat: att de med dessa handlingars vårdande förenade bestyr obestriddigen vore så beskaffade, att de borde räknas till de dagliga förvaltningsåligganden, som det egentligen tillhörde Kommissariatet att ombesörja; att det uppbördsansvar, som desammas förvarande medförde, också rätteligen åläge Kommissariatet; att den vidtagna förändringen medfört enkelhet och lättnad vid ärendenas behandling, när derigenom den omväg försvunnit, hvilken var nödvändig, så länge obligationerna med tillhörande räntekuponer finnes under Fullmäktiges vård, då dessa obligationer, allt eftersom de förfölle till inlösen, måste af Fullmäktige öfverlemnas till kommissarierna, hvilka åter i sin ordning borde uppbära valutan för desamma; att genom denna förändring äfven den splittring af ansvarigheten upphört, som derförinnan förefanns, när Fullmäktige då ansvarade för sjelfva obligationerna och lånhandlingarne, men kommissarierna för desammas kontanta värde, så snart realiseringen af dem försiggått; att efter samma förändring det naturliga och i tjänstgöringsordningen stadgade förhållande inträdt, att samma tjänstemän, som under solidarisk ansvarighet hade sig ålagdt att mottaga alla till Riksgälds-kontoret inflytande kontanta medel, hade med enahanda ansvarsförbindelse under sin vård

alla detta verk tillhöriga låne- och säkerhetshandlingar, af hvad namn och beskaffenhet de än vore; samt att, i händelse något skulle hafva förkommit ur den kassakista, deruti obligationerna och en del af lånehandlingarne förut förvarats och till hvilken blott några bland Fullmäktige innehade nycklarne, måste, så framt ej lagligen kunde ådagaläggas, hvilken eller hvilka den uppkomna förlusten borde tillskrifvas, samtliga Fullmäktige komma att för densamma ansvara.

Ehuru nuvarande Fullmäktige på samma skäl, som föranledde ofvan omfördälda beslut angående förvaringssättet för Riksgälds-kontoret tillhöriga obligationer och skuldförbindelser jemte öfriga lånehandlingar, ansåge detta beslut och dermed förenade stadganden böra fortfarande bibehållas och tillämpas, vore dock Fullmäktige, för att bereda bättre utrymme inom det kassahvalf, hvarest alla under Kommissariatets vård befintliga obligationer och skuldförbindelser samt säkerhetshandlingar hittills förvarats, och för att underlätta inventeringarne af dessa förbindelser, sinnade att låta, på sätt Revisorerna föreslagit, inreda ett brandfritt kassahvalf inom en annan dertill passande lokal i Riksgälds-kontorets hus; uti hvilket kassahvalf sådana af Kommissariatet till förvar mottagna obligationer komma att inläggas och framgent förvaras, som utan olägenhet kunna från de öfriga värdepapperna afskiljas och hvilka mera sällan eller endast vid särskilda fall behöfva vara tillgängliga; och skulle Fullmäktige, som redan låtit uppgöra förslag till ett dylikt hvalfs uppförande, då årstiden blefve dertill tjenlig gå i författning om dermed förenade arbetens verkställande.

I betraktande af nu anförda omständigheter och förhållanden, anser sig Utskottet böra hemställa,

att Riksdagen, med godkännande af Fullmäktiges beslut att, för beredande af bättre utrymme, låta inreda ett särskildt kassahvalf inom Riksgälds-kontorets hus, måtte förklara det Revisorernas framställning i öfrigt icke må till någon åtgärd föranleda.

II:o.

Angående decharge för Riksgälds-kontorets styrelse och förvaltning.

Då Stats-Utskottet funnit att Fullmäktige i Riksgälds-kontoret under den tid, som Riksdagens sednast församlade Revisorers samt Utskottets granskning af förvaltningsåtgärderna vid detta verk omfattat, med nit och omsorg uppfyllt sitt viktiga och ansvarsfulla kall, tillstyrker Utskottet,

att Fullmäktige må tillerkännas full decharge för alla beslut och åtgärder, som finnas antecknade uti deras protokoll från den 21 Januari 1868 till och med den 19 Januari 1869.

Stockholm den 23 Februari 1869.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arv. Fr:son Posse.